

Policy för spridning av växtmaterial i naturliga miljöer

– Supplement mossor

Svenska Botaniska Föreningens ”Policy för spridning av växtmaterial i naturliga miljöer” fungerar i stort sett utmärkt även för mossor. För att fungera fullt ut för just mossor krävs emellertid några mindre tillägg. Detta beror på ett generellt sämre kunskapsläge för mossor än för de flesta kärlväxter och på att mossornas biologi skiljer sig från kärlväxternas i några viktiga avseenden.

Kort bakgrund. De senaste decenniernas forskning, inventeringar och amatöraktivitet har visat att det finns betydligt fler mossarter i landet än man trodde tidigare och att vi kan förvänta oss att ytterligare arter döljer sig bland de vi idag känner till. Många arter har även visat sig ha större utbredningar eller att förekomma i fler växtmiljöer än vi tidigare var medvetna om. Vi vet också att många av Sveriges mossarter har regionalt begränsade genotyper eller att olika regionala populationer har olika genetisk sammansättning. Till skillnad från kärlväxter är en majoritet av mossorna skildkönade och relativt många skildkönade arter har dessutom dvärghannar. Mossor skiljer sig även från kärlväxter i andra reproduktionsbiologiska avseenden och när det gäller kraven på habitat.

Vad innebär detta? Före en eventuell inplantering av mossor på en lokal är det extra viktigt att noga överväga vad syftet är, vilka risker som finns, hur möjligheterna till en lyckad inplantering ser ut med hänsyn till miljön och artens biologi och att noggrant dokumentera vad som gjorts (Artportalen). Med tanke på osäkerheten kring om variabla mossarter i själva verket består av flera arter och arters ofta förekommande genetiska variation bör man för att minimera eventuella negativa konsekvenser **i första hand** (inte bara ”gärna”) använda material av lokalt ursprung. I de fall genetisk information saknas bör man använda material som i största utsträckning liknar det som ursprungligen växte på platsen, vilket kräver expertkunskap. Detta för att undvika att främmande material förs in på en lokal. Om arten reproducerar sig sexuellt i landet måste även ta hänsyn till om arten är skildkönad och om båda könen finns (eller funnits) i Sverige, då sexuell förökning kräver att båda könen finns på en lokal.

Svenska Botaniska Föreningens policy, med detta supplement, bör även gälla i andra fall när man förflyttar mossor medvetet, exempelvis när man planterar in mossor på väggar och tak eller när man använder mossor i hortikulturella sammanhang. Exempelvis säljs idag ofta mossor av främmande ursprung i anslutning till julen (”grön mossor” som säljs i Stockholmsområdet består ofta av *Hypnum jutlandicum*, som i Stockholmsområdet endast förekommer sällsynt i skärgården), och dessa mossor bör därför inte kastas i naturen efter att de använts.

När du flyttar mossor för att exempelvis återinplantera en art på en lokal ska du, förutom att följa Svenska Botaniska Föreningens rekommendationer,

- **I första hand** använda material av lokalt ursprung. I andra hand använda material från ett så närliggande område som möjligt
- Använda material som i största möjliga utsträckning liknar det som ursprungligen växte på platsen eller som växer i omgivningen – kräver expertkunskap

Rapportera alltid återinplantering eller annan förflyttning av material på Artportalen. Se följande sida med förklaring till hur detta går till.

2024-11-04

Expertkommittén för mossor

Rapportera alltid transplanteringen med datum på Artportalen och kryssa i ospontan (A) så att arten blir klamrad och skriv varifrån materialet kommer i publik kommentar (B).

Rapportformulär (1):

The image shows the 'Rapportformulär' form on the website. The URL is 'artportalen.se/SubmitSighting/Report'. The form fields include: 'Artnamn:' with a dropdown set to '[Tuffkuddmossa]'; 'Osäker artbestämning' checkbox (unchecked); 'Osponan' checkbox (checked, labeled 'A'); 'Infoga datum' buttons: 'Idag', 'Igår', 'Nollställ', 'Nu', 'Senaste'; 'Startdatum:' and 'Slutdatum:' dropdowns; 'Starttid:' and 'Sluttid:' time pickers; 'Antal:', 'Enhet:', 'Ålder/stadium:', 'Kön:', 'Aktivitet:', and 'Metod:' dropdowns; 'Publik kommentar:' and 'Privat kommentar:' text areas (with 'B' pointing to the public comment area); 'Intressant kommentar' checkbox; and 'Skydda t.o.m.:' date picker.

Mobil rapportering (2):

The image shows the 'Mobil rapportering' form. It has a list of sections: 'Bilder', 'Observationsdatum' (marked '(Obligatorisk)'), 'Egenskaper', 'Ekologi', and 'Övrigt'. Under 'Övrigt', there is a checked 'Osponan' checkbox (labeled 'A'), a 'Metod' dropdown, and a 'Metod för artbestämning' dropdown. Below these is a 'Publik kommentar' text area (labeled 'B') with '(Max 1000)' next to it, containing the text 'Materialet kom från Syftet med transplantering är....'. At the bottom, there is a 'Välj medobservatörer' dropdown and a 'Saknas: Datum Fyndplats Granska' button.